

Preventívny program proti šikanovaniu

- Metodické usmernenie č. 7/2006-R z 28. marca 2006 k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v školách a školských zariadeniach
- Smernica č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach
- AKČNÝ PLÁN RIEŠENIA ŠIKANOVANIA V ŠKOLÁCH A ŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH NA ROKY 2022 - 2023
- § 4 zákona 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) § 144 ods. 1 pís. k)
- § 79 zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- § 3 ods. 7 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

1 ŠIKANOVANIE

Šikanovanie na školách je možno také staré ako samotná škola, nakoľko vždy dochádzalo k priestupkom, pri ktorých silnejší ubližovali slabším. Školské šikanovanie nie je záležitosťou poslednej doby. K prejavom šikanovania dochádzalo už v dobách dávno minulých.

Šikanovanie zaradujeme medzi patologické formy medziľudského spolužitia. Šikanovanie predstavuje formu agresívneho násilia a je jednou z foriem syndrómu CAN.

Typy a formy agresivity a manipulácie:

- ' fyzická agresivita a používanie zbraní,
- ' slovná agresivita a zastrasovanie zbraňami,
- ' krádež, ničenie a manipulácia s vecami,
- ' násilné a manipulatívne príkazy.

Šikanovanie je typom násilia, nebezpečný sociálno-patologický jav, pri ktorom je obmedzovaná predovšetkým osobná sloboda a sloboda rozhodovania, je ponižovaná ľudská dôstojnosť a česť, často je obetiam šikanovania ublížené na zdraví alebo na majetku. O šikanovaní hovoríme hlavne vtedy, keď ide o opakované správanie, v závažných prípadoch označujeme za šikanovanie aj jednorazové správanie s hrozbou opakovania.

Znaky šikanovania:

- ' je cieleňá na jednotlivca alebo skupinu osôb,
- ' jeho zámerom je obeť ohroziť, zosmiešniť, ponižiť alebo zastrašiť,
- ' je opakované alebo dlhodobé,
- ' existuje skupina osôb, ktorým takéto správanie prináša prospech alebo uspokojenie,
- ' obeť sa tomuto správanie nedokáže ubrániť a dlhodobo trpí.

Vývoj šikanovania

Štádiá šikanovania:

V prvom štádiu ide o mierne, prevažne psychické formy násilia, kde sa okrajový člen skupiny necíti dobre, je neoblúbený, nemilovaný a neuznávaný. Ostatní členovia skupiny ho viac či menej odmietajú, nerozprávajú sa s ním, ohovárajú ho.

V druhom štádiu stúpa v skupine napätie, šikanované deti slúžia ako „ventil“. Spolužiáci sa prostredníctvom nich zbavujú svojich neprijemných pocitov, ktoré pramenia buď z očakávanej ťažkej písomky, z konfliktu s učiteľom alebo len z toho, že chodenie do školy ich jednoducho obťažuje. Vtedy dochádza k tvrdej manipulácii a objavuje sa prvá fyzická agresivita. Ďalším dôvodom, ktorý smeruje k vývoju šikanovania je aj to, keď spolužiáci spolu trávajú viac času, môžu medzi sebou vytvárať hlbšie sociálne väzby.

V treťom štádiu je veľmi dôležité, aby sa tým jednotlivcom, ktorí sa dopúšťajú šikanovania, postavila do cesty nejaká prekážka. Agresori začínajú spolu systematicky spolupracovať a šikanovať najvhodnejšie obeť, čiže najslabších jedincov v skupine.

Vo štvrtom štádiu je veľmi dôležité aby sa v triede vytvorila silná férová podskupina, ktorá bude schopná oponovať činnosti agresorov. V prípade, ak by sa takéto skupina nevytvorila, normy tyranov sú prijaté a stávajú sa nepísaným zákonom.

V piatom štádiu sú normy agresorov prijaté a rešpektované všetkými členmi skupiny. Samotná skupina sa rozdeľuje na otrokárov a otrokov. Otrokári využívajú na otrokoch všetko, čo sa dá využiť, či už to sú materiálne hodnoty, alebo školské vedomosti.

Prejavy šikanovania

Existujú ukazovatele napovedajúce, že dieťa je obeťou šikanovania. Tieto varovné signály môžeme rozdeliť:

- a) priame - úmyselné ponižovanie, nadávky, hrubé žartovanie a zosmiešňovanie, neustále kritizovanie, poškodzovanie odevu, príkazy od iných detí, výsmech a pohrdanie,
- b) nepriame - strach ísť ráno do školy, záškoláctvo, opakované bolesti brucha či hlavy, zhoršenie prospechu v škole, žiak je počas prestávky sám a vyhľadáva blízkosť učiteľa, pri tímových športoch je vyberaný do mužstva ako posledný, žiak je smutný, nešťastný, vystrašený, žiak má poškodené veci, zašpinený odev, žiak prestáva plniť domáce úlohy, žiak má rôzne poranenia, škrabance a modriny, strata kamarátov a spolužiakov, nechut' chodiť do školy, zmena trasy do školy a zo školy, nenávisť voči rodičom, nečakaná agresivita voči súrodencom, nočné mory, poruchy spánku, strata peňazí a predmetov z bytu, časté žiadosti o peniaze, odmietanie sa zveriť s problémom. úmyselné ponižovanie, nadávky, hrubé žartovanie a zosmiešňovanie, neustále kritizovanie, poškodzovanie odevu, príkazy od iných detí, výsmech a pohrdanie.

Agresor respektíve iniciátor šikanovania je ten, kto sa aktívne zúčastňuje šikanovania a ktorý je jeho hlavným iniciátorom. Sú to predovšetkým jedinci starší, fyzicky vyspelejší, alebo pochádzajú z rodín, v ktorých sa matka, alebo otec dopúšťajú fyzického či citového násillia.

Typy iniciátorov šikanovania:

- ' hrubý, primitívny, impulzívny – tvrdo šikanuje, neľútostný, používa šikanovanie k zastrašovaniu ostatných, častý výskyt agresivity a brutality rodičov,
- ' slušný, kultivovaný - násillie a mučenie je cielené a rafinované, šikanovanie je skryté, bez prítomnosti svedkov,
- ' srandista, optimistický - má určitú sebadôveru, šikanuje pre pobavenie seba, ale aj ostatných, absencia duchovných a mravných hodnôt v rodine.

Obeťou šikanovania sa môže stať, ktorékoľvek dieťa. Existujú určité rysy v správaní a konaní obetí, ktoré agresori dokážu veľmi dobre vycítiť a efektívne využiť. Častým motívom k šikanovaniu sú nápadné vonkajšie znaky ako okuliare, ryšavé vlasy, fyzická a rasová odlišnosť, rozumová, mentálna, psychická odlišnosť, inteligencia, socioekonomické postavenie rodiny.

Varovné signály šikanovania

Existujú určité príznaky, ktoré nám môžu napovedať, že niečo nie je v poriadku. Tieto odlišnosti v správaní môžeme rozdeliť na priamo a na nepriamo alarmujúce signály.

Priamo alarmujúce signály:

- ' ponižovanie a zosmiešňovanie,
- ' vymýšľanie zahanbujúcich prezývok, nadávanie,
- ' kritika dieťaťa, výčitky na jeho adresu podávané pohrdavým, nenávisným tónom,
- ' prejavy nerovnoprávnosti,
- ' objavujú sa kopance, údery, naháňanie,
- ' bitky, v ktorých je jeden z účastníkov zreteľne slabší.

Nepriamo alarmujúce signály:

- ' má odreniny, modriny, škrabance, ktoré dieťa nevie vysvetliť,
- ' dieťa je osamotené, nemá kamarátov,
- ' vchádza do triedy spoločne s učiteľom, cez prestávky nenápadne postáva pred kabinetom,
- ' pôsobí smutne, stiesnene, nešťastne,
- ' má problém prehovoriť pred triedou,
- ' nechodí na hodiny telesnej výchovy,
- ' má nadmernú absenciu,
- ' je nesústredený, náhle sa mu zhorší prospech,
- ' má poškodené, rozhádzané veci.

2 PREVENCIA ŠIKANOVANIA A NÁSILIA V ŠKOLÁCH

S prevenciou šikanovania treba začať nielen na školách, v ktorých sa objavuje a kde je potrebné dosiahnuť nápravu, ale hlavne tam, kde sa násilie zatiaľ nevyskytlo.

Rozlišujeme tri druhy prevencie:

- primárna prevencia je orientovaná na deti, u ktorých sa nevyskytli problémy s agresivitou, je zameraná na formovanie hodnôt a pozitívnych medziľudských vzťahov,
- sekundárna prevencia sa zameriava na prácu s deťmi so sklonmi k agresii, s poruchami správania, odstraňovanie príčin, ktoré nevhodné správanie vyvolávajú,
- terciárna prevencia predstavuje komplexnú starostlivosť o vážne narušené deti, účastníkov šikanovania, snaží sa zabrániť jeho opätovnému návratu

Možnosti prevencie šikanovania na školách:

1. solidarita so slabším - ktorá sa zameriava na vytvorenie takej atmosféry v pedagogickom zbore i medzi žiakmi v triedach, aby chápali potrebu pomoci slabšiemu,

2. ochrana pred šikanovaním - sa realizuje prostredníctvom rozhovoru. So žiakmi a študentmi treba hovoriť o tom, že šikanovanie sa zaraďuje medzi nežiaduce správanie, s ktorým sa v triede môžu stretnúť, a ktoré treba ohlásiť pri jeho spozorovaní. Naučiť ich, kde a kedy sa situácia môže vyskytnúť a kde postihnutí môžu hľadať pomoc,

3. práca s agresormi - vykonáva ju kvalifikovaný odborník v škole, ktorý riadi a manažuje proces výchovy a prevýchovy agresora spolu s rodičmi a inými odborníkmi. Je jednou z ďalších možností prevencie šikanovania na školách.

4. analýza šikanovania spolu so žiakmi - uskutočňuje sa formou dialógu, v ktorom by sa mali vypočuť názory žiakov na prejavy takéhoto správania sa.

Postup riešenia šikanovania

Vyšetrovanie šikanovania býva veľmi ťažké a náročné. Aby bol boj proti šikanovaniu úspešný, je potrebné doň zapojiť nielen školu, ale aj odborných zamestnancov ako školského psychológa, sociálneho pedagóga alebo výchovného poradcu. Nemenej dôležitá je aj spolupráca s pedagogicko – psychologickými poradňami, centrami výchovnej a psychologickkej prevencie. Pri podozrení na šikanovanie je dôležité ihneď upozorniť odborných zamestnancov a spoločne s nimi sa dohodnúť na postupe, ktorý by pomohol odhaliť a usvedčiť agresorov a citlivo pracovať s obeťou.

Zodpovednosť školy

a) Škola zodpovedá za žiakov v čase školského vyučovania a školských akcií v súlade so školským zákonom, Dohovorom o právach dieťaťa a podľa pracovného poriadku školy.

b) Za povinnosť uvedenú v bode a) sú zodpovední všetci pedagogickí zamestnanci školy, ktorí: realizujú vyučovací proces, vykonávajú pedagogický dozor počas prestávok na chodbách, vykonávajú pedagogický dozor počas školských akcií, vykonávajú pedagogický dozor počas záujmových krúžkov.

c) Šikanovanie nesmie byť zamestnancami školy v žiadnej miere akceptované. Pedagogický zamestnanec musí šikanovanie medzi žiakmi bez meškania riešiť, a každej jeho obeť poskytnúť okamžitú pomoc. Je povinný ihneď túto skutočnosť oznámiť triednemu učiteľovi agresora a obeť, výchovnému poradcovi, prípadne vedeniu školy.

Systemové aktivity školy v oblasti prevencie:

- a) vytvoriť pozitívnu klímu v škole,
- b) navodiť úzku spoluprácu medzi žiakmi, zamestnancami školy, rodičmi a jasne vymedziť možnosti oznamovať aj zárodky šikanovania (pri zachovaní dôvernosti takýchto oznámení),
- c) vo vnútornom poriadku školy jasne stanoviť pravidlá správania vrátane sankcií za ich porušenie, viesť písomné záznamy o riešení konkrétnych prípadov šikanovania,
- d) zaistiť v súlade s pracovným poriadkom zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení i v čase mimo vyučovania žiakov a chovancov, a to najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať,
- e) oboznámiť pedagogických zamestnancov so systémom školy pre oznamovanie a vyšetrovanie šikanovania, zvyšovať informovanosť pedagogických zamestnancov, organizovať semináre s odborníkmi zaoberajúcimi sa danou problematikou,
- f) informovať pedagogických zamestnancov, žiakov, aj rodičov o tom, čo robiť v prípade, keď sa dozvedia o šikanovaní (napr. umiestniť na prístupné miesto kontakt a telefónne číslo na inštitúcie, ktoré sa problematikou šikanovania zaoberajú),
- g) zabezpečiť vzdelávanie v oblasti prevencie šikanovania najmä triednych učiteľov, koordinátorov prevencie a výchovných poradcov,
- h) spolupracovať s odborníkmi z príslušného centra pedagogicko-psychologickej poradne (ďalej len „CPPPaP“), resp. ďalšími odbornými pracoviskami poradenských a preventívnych služieb v regióne, i) v pracovnom poriadku školy vymedziť oznamovaciu povinnosť pre pedagogických aj nepedagogických zamestnancov,

Postup v prípade zistenia šikanovania

Základom intervenčného postupu je ochrana obete. Ochrana obete spočíva vo vyňatí z nebezpečného miesta, resp. v umiestnení na bezpečné miesto, napr. do kabinetu, zborovne, príp. v izolovaní agresora.

Každý pedagogický i nepedagogický zamestnanec je povinný v prípade zistenia šikanovania postupovať nasledovne:

1. Informovať o skutočnosti triedneho učiteľa agresora a obete, výchovného poradcu a člena vedenia školy

2. Vyšetrenie prípadu .
3. Pohovor s rodičmi, resp. zákonnými zástupcami agresora a obeť. K pohovoru sa prizve i člen vedenia školy. O pohovore sa spíše zápis.
4. Rozhodnutie riaditeľa školy o ďalšom postupe v súlade so školským poriadkom, pracovným poriadkom školy

Metódy riešenia šikanovania

1. Rozhovor s informátormi a obeťami.
2. Nájdenie vhodných svedkov. Vytypovať členov skupiny, ktorí budú pravdivo vypovedať, žiaci ktorým je obeť sympatická, kamarátia sa s ňou, alebo ju aspoň neodmietajú.
3. Individuálne, prípadne konfrontačné rozhovory so svedkami. V žiadnom prípade konfrontácia obeť – agresor. Je to nevýhodná situácia pre obeť a často sa stáva, že svoju pravdivú výpoveď odvolá. Rozhovory sa vedú individuálne, nikdy nie spoločne.
4. Zaisťiť pre obeť ochranu. Obeť sa nesmie nikdy ponechať jej osudu. Tento bod sa môžu posunúť v prípade potreby na prvé miesto.
5. Rozhovor s agresormi. Tento krok si vyžaduje dôkladnú prípravu - zhromaždený všetok dôkazový materiál, bez dôkazového materiálu agresor môže všetko spochybníť, alebo vyvrátiť .

Práca s obeťou:

Konfrontácia obeť a agresora, resp. jeho rodičov je znakom neprofesionality.

- ' poradiť obeť, aby sa vyhla potenciálnym nebezpečným miestam,
- ' mať agresora pod dohľadom,
- ' zadržať agresora v škole, kým žiaci neodídu,
- ' povzbudzovať ju, aby hovorila o svojich pocitoch,
- ' eliminovať zjavné príčiny šikanovania,
- ' naučiť ju zvládať posmievanie, doberanie si ich druhými,
- ' precvičiť si s ňou spôsoby ako reagovať.

www.pomoc.sk Internetová stránka Pomoc.sk je tu pre odpovede na to, ak sa ti deje niečo nepríjemné na internete alebo v mobile.

alebo

EMAIL

konzultácie pomocou emailu

potrebujem@pomoc.sk

Môžeš im zavolať alebo napísať na Linku pre deti a mládež **116 111** - toto bezplatné telefónne číslo je k dispozícii non-stop 24 hodín, 7 dní v týždni aj cez sviatky a môžeš tam zavolať anonymne - že im nemusíš povedať ani svoje meno, ani odkiaľ voláš. Môžeš ich kontaktovať každý deň aj cez chat vždy od 18:00 do 22:00 hod. alebo im napíš na emailovú adresu: 116111@ldi.sk

Práca s agresorom:

- a) odporúčenie rodičom agresorov vyhľadať odbornú starostlivosť CVPP, PPP,
- b) zníženie známky zo správania,
- c) preloženie žiaka do inej triedy, pracovnej či výchovnej skupiny,
- d) výchovné opatrenia – napomenutie a pokarhanie triednym učiteľom, pokarhanie riaditeľom školy; podmienené vylúčenie a v najzávažnejších prípadoch až vylúčenie zo štúdia na strednej škole.

V mimoriadnych prípadoch sa môžu použiť ďalšie opatrenia

- a) odporúčanie rodičom umiestniť žiaka na dobrovoľný diagnostický pobyt do miestneho príslušného DC, prípadne do liečebno-výchovného sanatória,
- b) oznámenie príslušnému Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny – sociálno-právna ochrana detí za účelom využitia nutných výchovných opatrení v prospech maloletého v zmysle zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci, v znení neskorších predpisov
- c) oznámenie príslušnému útvaru Policajného zboru SR, ak došlo k závažnejšiemu prípadu šikanovania, pri ktorom je podozrenie, že bol spáchaný trestný čin alebo čin inak trestný (u maloletých).

Spolupráca s rodičmi

Pomoc rodičom, ktorých deti sú šikanované je veľmi dôležitá. Je potrebné, aby sa medzi rodičom a dieťaťom vytvorila väzba dôvery. Je potrebné, aby rodič vysvetlil dieťaťu, že šikanovanie je zlé a nesmie sa utajovať. Aj napriek dobrému vzťahu medzi rodičom a dieťaťom sa stáva, že dieťa neoznámí, že sa mu v škole deje niečo zlé, či už zo strachu pred pomstou agresora alebo, že bude označený ostatnými spolužiakmi za zradcu a bonzáka.

Postup rodičov pri výskyte šikanovania ich dieťaťa:

1. Dieťaťu je potrebné poskytnúť predovšetkým pocit istoty a maximálnu podporu. V prípade že sa dieťa prizná k tomu, že je šikanované je potrebné mu dôverovať. V prípade dlhodobého šikanovania môže dôjsť k vážnemu poškodeniu obeť a dieťa by sa do školského prostredia malo vrátiť, až keď nadobudne istotu, že sa celá situácia vyriešila.
2. Rodič by mal navštíviť školu. Rozhovor medzi riaditeľom a triednym učiteľom je v tomto prípade nevyhnutný. Rodič získava informácie či je škola ochotná riešiť takúto situáciu a či pedagógovia majú odborné skúsenosti s takouto situáciou, ako budú postupovať, ako budú dieťa chrániť a podobne.
3. Podľa situácie v škole, môžeme uvažovať o ďalších opatreniach, naviazať kontakt s odborníkom, navštíviť rodičov agresora. Zaistiť dieťaťu ochranu na ceste do školy a domov. Ak je štádium šikanovaniu v závažnom štádiu, rodič má právo obrátiť sa na políciu a podať trestné oznámenie na agresorov, prípadne na školu ako inštitúciu.
4. Rodičia šikanovaného i šikanujúceho dieťaťa môžu vyhľadať odbornú pomoc v pedagogicko – psychologických poradniach alebo detských psychiatrických liečebniach.

Dôležité tel. čísla a linky:

Linka pre deti a mládež- non-stop, bezplatná, anonymná podporná, informačná, preventívna, krízová a komunikačno-poradenská linka na tel. čísle 116 111

Linka pre nezvestné a sexuálne zneužívané deti- non-stop, bezplatná, anonymná krízová linka na tel. čísle 116 000

On-line poradňa LDI:chat na webovej stránke:

www.ldi.sk

www.odpisemeti.sk

každý deň od 18:00 do 22:00 hod. / email na: 116111@ldi.sk

<http://www.ldi.sk/dospeli/rodicovska-linka>

na tejto rodičovskej linke nájdete pomoc pre vaše dieťa a rady pre vás

Rodičovská poradňa LDI: Poradenská linka pre dospelých, ktorí volajú v záujme neplnoletého dieťaťa - každú stredu od 13:30 do 19:30 hod.

Sociálno-právna poradňa LDI: Poradenská linka pre dospelých volajúcich v záujme nepľnoletého dieťaťa - každý štvrtok a sobotu od 13:30 do 19:30 hod.

3 NÁVRH AKTIVÍT PRE SKUPINOVÚ PRÁCU V PREVENCII ŠIKANOVANIA

Ciele preventívneho programu:

- ' zlepšenie medziľudskej komunikácie,
- ' rozvoj sebapoznávania a poznávania iných,
- ' sebareflexia a sebauvedomovanie,
- ' riešenie konfliktných situácií vo vzťahu k rovesníkom a dospelým,
- ' rozvoj kooperácie, empatie a spolupatričnosti v skupine,
- ' riešenie problému šikanovania v skupine. Každé skupinové stretnutie pozostáva zo štyroch časti

Každé skupinové stretnutie pozostáva zo štyroch časti:

1. úvod – rozohrievacia aktivita,
2. hlavná zážitková aktivita,
3. spätná väzba, reflexie,
4. záver, vyhodnotenie skupiny.

Druhy preventívnych aktivít

Pri tvorbe preventívnych aktivít sa možno inšpirovať hotovými metodikami dostupnými na stránkach venovaných problematike šikanovania, ale aj ucelenými programami, do ktorých sa školy a pedagógovia môžu zapojiť.

Beseda s odborníkom - Pri tejto forme ide zväčša o počúvanie odborných názorov a následnú diskusiu. Táto forma použijeme najmä pri informovaní o faktoch alebo príbehoch.

Rozbor filmu alebo príbehu – Forma je interaktívna, pomáha žiakom za pomoci facilitátora (učiteľa alebo odborníka) chápať súvislosti, formulovať názory, tvoriť postoje, identifikovať sa s pozíciami a pracovať so svojimi emóciami v zastúpení postáv.

Aktivity na posilňovanie vzťahov– Ide o aktivity primárnej prevencie zamerané na udržiavanie pozitívnej triednej/školskej klímy, zapájanie celého spektra žiakov do spoločných aktivít.

Spoločný projekt/iniciatíva – Hľadanie pozitívnych humánnych hrdinov medzi žiakmi a spolužiakmi posilňuje pozitívnu sieť žiakov schopných pomáhať a vytvára zdravé jadro pre kolektív. Spoločným projektom môže byť akákoľvek cielená väčšia aktivita, do ktorej je zapojených viacero detí, sleduje užitočné vzťahové ciele a výsledkom ktorej je pozitívnejší postoj zúčastnených.

Monitoring sociálnej klímy a bezpečnosti v škole – Ide o pravidelný monitoring toho, ako sa žiaci v škole cítia, ktoré miesta a skupiny u nich vzbudzujú napätie, ktoré osoby, aktivity pre nich predstavujú ostrovy bezpečia. Môže ísť o jednoduchú elektronickú formu prostredníctvom online-dotazníka alebo v papierovej forme. Výhodou je vysoká návratnosť a ucelený prehľad o názore a skúsenosti detí. V kombinácii s ďalšími formami môže ísť o dôležitý nástroj pri odhaľovaní skrytej šikany.

Štandardizovaná hra– Ide o konkrétnu hru zameranú na prevenciu šikany, ktorá má nejaké pravidlá, postup, pomôcky a spôsob vyhodnotenia. Hry sú dostupné priamo v publikáciách sociálnych hier, množstvo je dostupných na internete. Existujú aj reálne hry zamerané na šikanovanie.

Podľa § 8 zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov, dieťa má právo požiadať o pomoc pri ochrane svojich práv aj školu. Školy sú podľa rovnakého paragrafu povinné poskytnúť dieťaťu okamžitú pomoc pri ochrane jeho života a zdravia, vykonať opatrenia na zabezpečenie jeho práv a právom chránených záujmov, a to aj sprostredkovaním tejto pomoci. To platí aj vtedy, ak dieťa nemôže vzhľadom na svoj vek a rozumovú vyspelosť požiadať o pomoc samo, ale prostredníctvom tretej osoby.

Námety pre pohybové aktivity

Na sochy

Cieľ: spolupráca na neverbálnej úrovni Pomôcky: nie je potrebný materiál Čas: 15 min Realizácia: deti rozdelíme do dvojíc. Vysvetlíme im, že najskôr si každý zvolí názov svojej budúcej sochy, ktorý neprezerá. Jeden z dvojice sa stane hrudou hlíny a druhý sochárom. Sochár má príležitosť vytvárať sochu, akú chce, ktorá najlepšie vystihuje jeho vybraný názov. Sochár teda sformuje

celé telo partnera do príslušného postoja. Keď je socha hotová, ten, ktorý ju predstavuje háda jej názov, pričom mu deti aktívne pomáhajú. Zároveň ostatným referuje, ako sa v danom postoji cítil. Postupne sa vystriedali všetky deti.

Ako sa máš

Cieľ: deti sa učia vyjadriť otvorene ako sa cítia Pomôcky: tabuľa, krieda Čas: 15 min Realizácia: na tabuľu sme nakreslili tri tváre. Jedna vyjadrovala skutočnosť som nešťastný, druhá som šťastný, tretia vyjadrovala zmiešané emócie. Nad tváre sme napísali: „ Ako sa máš“ Potom sme deti vyzvali, aby napísal svoje meno pod jednu zo znázornených tvári. Zároveň sme sa rozprávali, prečo majú takú náladu akú majú.

Státie na papieri

Cieľ: Rozohrievačka, pocit spolupatričnosti v kolektíve Pomôcky: papiere Čas: 10 min Realizácia: skupinu rozdelíme do viacerých podskupín. Postavíme ich na veľký papier s inštrukciou, že všetci členovia skupiny musia byť na tomto papieri. Postupne skladáme papier na menšie časti. Sledujeme ako tento problém riešia jednotlivé skupiny a môže nasledovať diskusia o možnostiach riešenia.

Mgr. et Mgr. Eva Danisová